

Taiteen ja kulttuurin rahoitus ja ohjaus: kipupisteet ja kehitysvaihtoehdot.

Ilkka Heiskanen, Pertti Ahonen & Lasse Oulasvirta 2005. Cuporen julkaisuja 6. ISBN 952-5573-09-5, ISSN 1795-1739.

TIIVISTELMÄ

Julkaisu on loppuraportti Cuporen vuosina 2003-2004 rahoittamasta tutkimushankkeesta *Suomen taiteen ja kulttuurin rahoitus ja ohjaus*. Hankkeen tavoitteena oli selvittää maamme kulttuurisektorin tämänhetkinen rahoitustilanne ja –tarve sekä arvioida niitä hallinta- ja ohjausjärjestelmiä, jotka kohdistuvat suomalaisen kulttuurin kenttään. Tutkimuksen toteutti kolmen suomalaisen professorin muodostama tutkijakonsortio.

Rahoitustilanteen analyysissä tutkijaryhmä keskittyi erityisesti julkisen ja yksityisen rahoituksen keskinäisiin, toisiaan edistäviin tai poissulkeviin vaikutuksiin. Rahoituksen seurauksia analysoitiin toisaalta toiminnallisten sektoreiden (koulutus, luova työ, tuotanto, jakelu ja tallentaminen) keskinäisen synergian, toisaalta institutionaalisten sektoreiden (taiteen alat, kulttuurin eri palvelujärjestelmät) ohjauksen organisoinnin tehokkuuden ja innovatiivisuuden kannalta.

Ohjausjärjestelmien tarkastelussa kohteena olivat etenkin julkisen ja yksityisen sektorin (ml. kolmas sektori) keskinäiset suhteet. Ohjausjärjestelmien muutokset suhteutettiin taustalla oleviin laajempiin muutoksiin, erityisesti maamme julkishallinnon uudistuksiin, EU:n lainsäädännön ja rahoitusjärjestelmien vaikutuksiin sekä suomalaisen informaatioyhteiskunnan kehitykseen.

Hankkeen analyysit perustuivat ensisijassa jo olemassa olevaan tutkimustietoon, tilastoaineistoihin sekä keskushallinnon lainsäädäntö-, seuranta- ja suunnitteluprosesseissa tuotettuihin materiaaleihin. Lisätietoa hankittiin kahdella erillistutkimuksella, joista toinen kohdistui kuntien laitosten kulttuurin rahoitus- ja valtionapuohjaukseen, toinen taiteen ja kulttuurin yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetukseen. Aineistojen tulkinnan perustaksi laadittiin laaja kulttuurin taloustieteellistä tutkimusta yhdistelevä metodologinen analyysi, jonka avulla tutkimuksessa määritellään taiteen ja kulttuurin rahoituksen keskeiset ongelmat, ”kipupisteet”.

Julkaisun kolmessa luvussa, jotka kohdentuvat rahoituksen kehitykseen, kolmannen sektorin perinteiseen ja uuteen rooliin sekä kulttuuriteollisuuden julkisen tuen ja tuotantorakenteen ongelmiin, paikannetaan ne kipupisteet, jotka vaivaavat Suomen taiteen ja kulttuurin rahoitusta ja ohjausta. Julkaisussa arvioidaan, onko Suomi todella matkalla kohden ”luovaa yhteiskuntaa” ja siinä rakennetaan kolme skenaariovaihtoehtoa julkisen rahoituksen ja ohjauksen kehityksestä ja kehittämismahdollisuuksista.